

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1747)
Heft: 7

Artikel: Io. Iacobi Breitingeri in versus obscuriss. a. persio sat. I. citatos diatribe
Autor: Breitingerus, J. Jacobus / Baelius, P. / Vossius, G.J.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394608>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 24.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

(*) JO. JACOBI BREITINGERI
in
VERSUS OBSCURISS.
A. Persio Sat. I. citatos
DIATRIBE.

PRÆFATIO.

Mirantur aliqui me hactenus edidisse nihil; mirabuntur alii nugas primum edere: Nil praeter morem seculi facio: tacere hodierna ingenia non sinnunt, scribillant omnes, quiescere nemo potest; Veremur adeo ne piperi desint tunicae scombrisque cuculli. Verum

*Non semper ea sunt, quæ videntur, decipit
Frons prima multos - - - - -*

Diligenter intuere has nugas, Lector! fortassis in seria ducunt: & quid si merè sint nugæ, atque ædepol lyræ, lyræ? magno passim

---

(*) Isthæc Diatribe jam an. 1723 Speciminis loco edita: quum vero paucissima ejus exempla ad exterorum rotitiam pervenerint, eam h. l. repetere non ab re visum est.

passim conatu magnas agimus nugas, propriisque excusssi aliena curamus negotia;

*Ædificare casas, plostello adjungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa;*

his otium solantur, & illi, qui sapientem pascunt barbam; Auriculas alini quis non habet? heus tu qui me ultro insectaris tanquam melior! & tibi nimirum barbam velunt lascivi pueri: quæ ipse capeffis negotia laudantur ab his, culpantur ab illis: ita homines sumus, ridemus alias alium, sed omnes caudam trahimus:

Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.

Possem caussam meam exemplis tueri, atque producere omnis ætatis ingenia, Philosophos, Ecclesiæ Doctores, Ductores, Episcopos &c. qui Sisyphi hoc saxum assidue versarunt: sed memini illius Horatiani.

Nil agit exemplum litem, quod lite resolvit.

Malo facti veniam præfari,

*Scimus, & hanc veniam petimusque damusque
vicissim.*

Lusi hoc quicquid est otium magis fovens, quam studens vitreæ famæ: hæc vita mea, si quid datur oti, illudo chartis, pluris enim facio chartaceum hunc ludum, quam illum alterum, nescio quibus picturis intestabilem.

Ab exordio ad rem, e diverticulo in viam.
 Quam tibi sisto Lector! Exercitatio Litteraria in obscurissimos quosdam I. Persianæ Sat. versus, futuri operis specimen est. Animum induxi meum integrum Satirarum Librum nova palla indutum in forum Litterarium propellere.

Quare existimavi e re mea esse, ut publico hoc scripto consilii mei rationes de curanda nova hujus Libri editione exactius nunc paullo deducam.

Nimirum Textum Auctoris dabo ad optimorum Codicum fidem examussitatum: inter commentatores, qui & ætate reliquos antecedit, primas tenebit *Cornutus antiquus Scholia*; *Marcili* & *Casauboni* notas integras inibi invenies: magnum insuper pondus accedet huic meæ editioni ex Viri Illustriss. *Silvestri Itali* annotationibus, quas primus latio donatas heic conspicies: his subtexam *Variorum Doctiss. Virorum notas selectas*: Adde & insignem fasciculum mearum Animadversionum, quarum pretium institorum more nolo heic elevare: singulis insuper Satiris accedet *Dissertatio*, quæ præcepta Stoicorum a Persio tradita vocabit sub incudem: *Habebis quoque præfixas rarissimas illas Disquisitiones Ludov. Aprosii & Caspari Massæ de Origine & Patria Persii*, ex italico sermone translatas, cum modesta Epicrisi; ut & binas

nas *Exercitationes Criticas*, de stilo Persii alteram
adversus P. Bælium & Casaubonum: alteram *in*
Vitam Persii. Habes Confilii mei rationes.

Quod restat, omnes quibus hoc consili-
um non improbat, hospites, cives, ex-
teros, publicis his literis compello, ut quæ-
cunque ad fovendam, promovendam, au-
gendam, inluststrandam novam hanc Persii,
quam molior, editionem conferre existi-
mabunt, mecum benevole communicare
velint: quam prolixam in me voluntatem
publicis præconiis efferam, & naviter ope-
ram dabo, ut me benefactorum haud esse
immemorem ipso opere testatum faciam.

Scripsi Tiguri Helvetiorum. H. L. Q. S.

CCXXIII.

DIS-

DISSERTATIO CRITICA IN VERSUS OBSCURISSIMOS

A. P. Flacco Satir. I. citatos:

Qui vulgo Neronis esse creduntur.

A. Persius Fl. Sat. I.

V. 92.

*Sed numeris decor est, & junctura addita crudis.
Claudere sic versum didicit: Berecynthius Attis
Et qui cœruleum dirimebat Nerea Delphin;*

95.

*Sic costam longo subduximus Appennino.
ARMA VIRUM; nonne hoc spumosum & cortice pingui?
Quidnam igitur tenerum & laxa cervice legendum?
Torva mimalloneis implerunt cornua bombis,*

99.

*Et raptum vitulo caput ablatura superbo,
Bassaris & lyncem mænas flexura corymbis
Evion ingeminat; reparabilis adsonat Echo.
Hac fierent si testiculi vena ulla paterni
Viveret in nobis? Summa delumbe saliva*

104.

*Hoc natat in labris, & in udo est Mænas & Attis:
Nec pluteum cœdit, nec demorsos sapit ungues.*

* * * * *

DIS-

DISQUISITIO I.
de
AUCTORE VERSUUM
Viro perspicacissimo
PETR. BÆLIO opposita.

§. I.

Egregie Seneca: *Sequimur antecedentium grecum, & non qua eundum est, sed qua itur.* Quod ut de communi hominum vita, & de eorumdem opinionibus verissimum est: Ut plurimum patriis sententiis, quas *Persius* falso veteres *avias* nuncupat, tanquam ad saxa adhæremus, eorumque effata, non minori religione quam oracula stupemus: paucissimi vel volunt, vel sciunt, vel audent proprio uti ingenio, & quid distent æra lupinis ipsi disquirere. Verum non Satiram scribo; contentus hac vice illustre aliquod hujus communis erroris exemplum dare in Disquisitione hac de auctore vel fabro versuum horum A. Persio Satira I citatorum. Primus interpretum in A. Persii Fl. *Satiras*, *Scholia*stes antiquus qui *Cornuti* (a) nomen mentitur, verius *Cornuti* quidam imperitus epitomator est, versus Persio citatos Neronis esse assa

Tom. II.

B b

voce

(a) *Cornutus Comment. in Sat. I. edit. El. Vineti.*
p. 18. 19.

voce affirmavit: verba ejus ad v. 107. sunt. *Et dicit hos versus Neronis in hec nomina desinentes, & ad v. 113.* *Hi versus Neronis sunt, & huic sunt compositi.* Hunc inertem compilatorem omnis ferme commentatorum sequiorum turba sequuntur, *Britannicus, Joan. Baptista Plautius, Antonius Nebrissensis, Volscus, Murmellius, Marcilius, Casaubonus.* &c. Et nec nostri ævi disertissimus elegansissimusque Satirarum Scriptor Nic. Boilavius (b) de hoc commento vel minimum dubitavit: *Exammons pourtant Perse, inquit, qui écrivoit sous le regne de Neron. Il ne raille pas simplement les ouvrages des Poëtes de son tems: Il attaque les Vers de Neron même. Car enfin tout le monde sait & toute la Cour de Neron le savoit, que ces quatre Vers, Torva Mimalloneis &c. dont Perse fait une raillerie si amère dans sa première Satire, étoient des Vers de Neron. Cependant on ne remarque point que Neron, tout Neron qu'il étoit, ait fait punir Perse; & ce Tyran, ennemy de la raison, & amoureux, comme on sait, de ses ouvrages, fut assez galant homme pour entendre raillerie sur ses Vers, & ne crût pas que l'Empereur, en cette occasion, dût prendre les intérêts du Poëte.*

§. II.

Huic Scholiaстis commento primus omnium se
opposuit Badius Ascensius (c) Persii Paraphrastes,
his

(b) Boileau dans son Discours sur la Satire. pag. 248.
edit. Amst. 1718. 4to.

(c) Ascensius Comment, in Sat. I, edit. Lugd. 1511.
pag. 40.

his verbis: *Adducuntur quedam fragmenta carminum, in quibus nimius fucus est, quæ cujus fuerint non constat, sed arbitrantur plurimi Neronis esse, quod mihi non verosimile videtur, quia si consilio Cornuti hemistichion illud:*

Auriculas Afini Mida Rex habet.

mutavit dicens: Quis non habet? in quo tamen non aperte Neronem taxasset, quanto magis hos versiculos, si Neronis essent, sustulisset. Post hunc Vir perspicacissimus & vastissimæ Eruditionis miraculum Petr. Bælius, (d) eodem plane arguento, [quo Ascensius utitur,] hos versus Neroni temere suppositos contendit; An forte fortuna, num vero ex consilio ac conscius Badii vestigia sublegerit, haud adeo proclive est dicere; egregie certe hoc argumentum illustrat, & acriter urget, dicens: *Perse s'etoit servi de ces paroles dans sa premiere Satire.*

Auriculas afini Mida Rex habet.

Cornutus vouloit qu'il les changeât en celles-ci:

Auriculas afini quis non habet?

si Cornutus trouvoit là Neron désigné trop visiblement, sa précaution étoit sage, quoique peut-être cet Empereur ne fût pas encore sorti des ses bons jours, qui durerent cinq ou six ans. Mais d'où vient que ce correspondeur ne toucha point au 4 vers inseréz dans cette mê-

(d) Bayle dans son Dictionnaire Histor. & Critique Tom. III, p. 2391, not. (D.)

me Satire, & empruntez d'une Tragœdie de Neron? Y avoit-il lieu de craindre, si l'on disoit le Roi Midas a des oreilles d'âne, lorsqu'impunément on pouvoit donner ses vers pour le modèle d'une poësie ridicule? Je trouve la quelque sorte de difficulté, & peut-être ces 4 vers.

Torva mimalloneis implerunt cornua bombis,
n'étoient tout au plus qu'une raillerie indirecte, cachée, & tout à-fait oblique: car si Neron eût été l'Auteur de ces vers, comment auroit-on osé les rapporter mot à mot pour s'en moquer, puisqu'on corrigea l'auriculas asini Mida Rex habet. La disparate est trop étrange, d'un coté beaucoup de poltronerie, ou de l'autre beaucoup de temerité. En effet on doit tenir pour certain que Malherbe se seroit choqué de ces vers de Msr. Despreaux quand même il n'y auroit pas été nommé.

Jrai-je dans une ode en phrases de Malherbe,
Troubler dans ses roseaux le Danube superbe,
Delivrer de Sion le peuple gémissant:
Faire trembler Memphis, ou pâlir le Croissant:
Et passant du Jourdain les ondes alarmées,
Cuellir, mal-à-propos, les palmes Idumées.

Sat. IX.

il me semble donc que le Torva mimalloneis &c. ne sauroit être ni un fragment des poësies de Neron, ni une parodie, ou une imitation de ses vers; car encore un coup, s'il n'étoit pas homme à entendre raillerie sur l'auriculas asini Mida Rex habet, qui étoit une vieille histoire, il ne faloit pas esperer, qu'il

qu'il endurât, qu'on fit des Centons ridicules composéz de ses expressions. Hactenus perspicax Bælius: qui sibi habet suffragantem alium nobilem Gallum: (e) J'admire même l'audace de Persé d'avoir une fois voulu se joüer à cet Empereur: car ce petit bout de vers Auriculas Afini &c. étoit exprés pour lui. C'en étoit fait de Persé, si le sage, le discret Cornutus n'eut supprimé le nom propre & n'eût substitué à la place un mot auquel a part tout le genre humain. Je ne conçois pas même comment ce Philosophe, depuis exilé par le Tyran pour n'avoir pas crû en conscience devoir approuver le dessein de son poëme, souffrit que son disciple s'exposât à produire avec un esprit malin pour modèle de versachevez le Torva mimalloneis &c.

§. III.

Argumentantur vero hi omnes, eodem enim dimicant gladio, auctoritate Biographi Persii nostri, qui vulgo Suetonius (f) creditur: Sed mox ut a Schola deverterat, lecto Libro Lucilii X vehementer Satiras componere studuit: cuius libri principium imitatus est, sibi primo, mox omnibus detrectaturus [alii detracturus] cum tanta recentium Poëtarum & Oratorum insectatione, ut etiam Neronem illius temporis Principem culpaverit: cuius versus in Neronem cum ita se haberet,

Bb 3

Auri-

(e) Epitre au devant de la traduction du P. Tarteron.

(f) Suetonius in Vita Persii. edit. Patini. c. n. Varior in 4to. p. 706.

*Auriculas Afini Mida Rex hahet.
in hunc modum a Cornuto ipso tantummodo est
emendatus*

*Auriculas Afini quis non habet?
ne hoc Nero in se dictum arbitraretur. Et recte
omnino ex his verbis colligitur, versus illos Tor-
va mimallois &c. non Neronem Auctorem agnos-
cere: Solum enim hemistichium *Auriculas Afini* &c.
citat, indicem Persiani stomachi in Nerone: de
reliquis altum silentium.*

§. IV.

Sed fortassis non adeo firmum est hoc, cui
omnis illorum inititur opinio, fulcrum: fortas-
sis non adeo genuinum est hoc Biographi testimo-
nium: de quo ipsi ne per somnum quidem cogi-
tarunt. Age, dispiciamus: I. Divinare non pos-
sum, qui Nero hoc Satirici Hemistichium

Auriculas Afini Mida Rex habet.

in se dictum potuisset arbitrari. Nullam certe
Persius dedit suspicionis ansam: Quærit, cur sibi
minus liceret pravos hominum mores tangere,
quam Lucilio & Horatio Satyrographis, qui suis
satibus & verborum acrimonia Civitatis Principes
impune laceraverint: hanc quæstionem proponit
sub aliqua Metaphora, alludens ad Fabulam illam
Midæ Regis Lydiæ, ita in vulgus notam, ut in
proverbiū abierit:

*Men' mutire nefas, nec clam, nec cum scrobe? nusquam.
Heic tamen infodiam. Vidi, vidi ipse Libelle:
Auriculas Afini Mida Rex habet - - - -*

Cur non etiam elegantissimus *Boilavius* (g) veritus est, ne Galliæ Rex hæc in se dicta crederet?

Ma bile alors s'echauffe, & je brûle d'écrire
Et s'il ne m'est permis de le dire au papier;
J'irai creuser la terre, & comme ce barbier
Faire dire aux roseaux par un nouvel organe
Midas, le Roi Midas a des oreilles d'âne.

Equidein novi male ingeniosum quendam hominem & nimis credulum, idem illi intentasse crimen, quod Persius commisso dicitur: ut me docuit eruditissimus *Auctor Animadversionum* in Boilavii (h) Satiras: *Mſr. Pelisson piqué contre l'Auteur, vouloit insinuer, que dans le vers 224 de cette Satire neuvième, Midas le Roi Midas &c. Mſr. Despreaux avoit eû à l'égard du Roi, le même dessein, que Perse avoit eû contre Neron dans ce Vers: Auriculas Afini &c. Dessein extrêmement éloigné de la pensée de notre Auteur.* Merito jure a sanis rerum judicibus exsibilatus cum suo isto iniquo commento. II. Nullas plane perspicio rationes, quæ Cornutum movere potuissent, ut hoc hemistichium *Auriculas &c.* expungeret vel immutaret. Cornutus certe ita méticulosus timidusve non erat, ut pote qui Neronein Imperatorem præsentibus Amicis Principibus nimii fastus & inscitiae incusaverat, ut auctor est *Xiphilinus*: (i) Ἐς νησον δ' ἀν ἐνεβα-

B b 4

λεν,

(g) Boileau Sat. IX. v. 220 p. 98.

(h) Commentator Sat. Boilavii ad Sat. IX. v. 302.
p. 102.

(i) Xiphilinus in vita Neronis p. 715. edit. Leuenclau. vii.

λεν, ἐτινων τελεσκοσιας αξιογνωσιων αυτον Βιβλιος γραψαι, πολλα τε αυτα ειναι, εφη, και μηδενα αυτα αναγνωσθαι. n. λ. III. Tribus Anticyris caput infanabile habuisse Cornutus Philosophus, si hunc unicum & sic satis innocuum sollicitasset locum, aliis & clarioribus & actioribus integris: Cur non item obelo notavit Sat. I. v. 101.

*Laudatur, bellum hoc! hoc bellum! an Romule cæves?
qui cum illo Catulli (k) plane geminus:
Cinæde Romule hæc videbis & feres?*

Et quid dicemus de integra IV Satira Aul. Persii? quæ juxta omnium interpretum fidem vehementer despuit in mores Neronis perditissimos. Quare nec illa in spongiam incubuit? Evidem insigne habet patronum Casaubonum, qui Persium a temeritatis criminе liberare laborat: *Probe vero notat Persius, cum ad hanc Satiram scribendam se accingeret, quantam rem & quam periculosa moliretur: quamobrem consilio prudentissimo hoc argumentum Platonis imitatione sibi tractandum censuit: non solum nominibus inde petitis, sed etiam sententia propemodum universa: ut si quis forte Corycaeus aut Cecrops nomen ipsius deferret, probabili excusatione posset factum suum defendere, quasi exercendi tantum Sylvi petitum e libris summi Philosophi argumentum, latinis versibus tentasset complecti.* Ve-

rum

(k) Catullus carm. XXX, confer. Com. Brœckh. ad Propert. p. 241. a.

rum quæ dabitur ratio, qui factum fit, ut Nero minus intelligeret, se in hac IV Satira sub Alcibiadis nomine indigitari, quam Sat. I sub Midæ? qui heic se extricare tentant, nihil proficiunt, & faciunt næ intelligendo, ut nihil intelligent.

§. V.

Sed non his tantum rationibus inducor, ut contendam, illud Biographiæ Persii attextum de Cornuto critico testimonium esse supposititium; Clarissimum hoc est præterea ex universa Biographiæ illius compositione: Auctor Vitæ illius, sive Valer. Probus, sive Anonymus sit, Satirarum Persianarum mentionem injicit, his verbis: (1) *hunc librum imperfectum reliquit. Versus aliqui dempti sunt in ultimo libri, & quasi finitus esset leviter recitavit Cornuto: & Cæsio Basso petenti ut ipse ederet, tradidit edendum. Editum librum continuo mirari homines & diripere cœperunt. Et statim addit Biographiæ hujus clausulam: Decessit autem vitio stomachi, anno etatis XXX. Cui demum in epite hæc adsuitur fabella de emendatione hemistichii illius; Auriculas Afini &c. Cornuto Auctore; Sed mox ut a schola & magistris &c. Certe si appendicula ista ejusdem cum reliqua Vita commatis esset, aliud esset sortita locum; nulla plane cum præcedentibus est connexio: Quis enim unquam Biographorum hunc in modum scripsit? Decessit anno etatis 30: sed mox ut a Schola deverterat veber-*

---

(1) Auctor Vitæ Persii ap. Suetonium p. 760.

bementer Satiras componere studuit. Fortassis nata est hæc fabella ex glossemate aliquo, quod in ipsum Textum postea irrepit: Suspicor ad marginem verborum illorum *Auriculas Asini.* &c. adscriptum fuisse: *Quis non habet?* quæ ipsius Persii verba sunt Sat. I. v. 8.

Nam Romæ est quis non? ab si fas dicere.

postmodum verba hæc, expuncto Mida Rege, in quædam transcripta sunt exemplaria. Quam Codicūm discordiam, cum animadvertisset quidam male ingeniosus, hanc fabulam facili labore confinxit. Hæc mea est conjectura. Dic alium Quintiliane colorein!

§. VI.

Egregie quidem debellasti, inquis, hoc argumentum Badii Ascensii, atque ipsi ex aſte fecisti satis, ita ut ne mutire quidem contra audeat: sed alia suppetunt argumenta, quæ Nerōnēm versuum illorum Auctorem esse disuadent: Quis enim crederet, Nerōnēm a Persio impune fuisse laceſſitum, carmina ejus tanquam nugas canoras taxando? urget hoc argumentum perspicacissimus *Bælius*, (m) dicens: *C'est dira-t-on que ce Prince ne se soucinit gueres de sa qualité de poète: mais il faudroit en donner des bonnes preuves où n'avancer point cela; car pour l'ordinaire chacun est amoureux de ses Poësies. La couronne ni le sceptre ne guerissent point*

de

(m) Bayle Diction. I. c.

de ce defaut & nous savons en particulier que Neron étoit plus sensible à la censure de sa Musique, qu'à celle de ses crimes: addo ego, qu'à celles de ses Poësies. Non diffiteor, valet ut plurimum illud Horatii (n)

*Ridentur mala qui componunt carmina: verum
Gaudent scribentes & se venerantur & ultro
Si taceas, laudant, quicquid scripsere beati.*

Verum dabimus invicta de Nerone testimonia, quod carminum suorum criseis patienti animo tulerit; testem cito Suetonium: (o) Mirum, inquit, & vel præcipue notabile inter hæc fuit, nihil eum patientius quam maledicta & convitia hominum tulisse, neque in ullos leniorem, quam qui se dictis aut carminibus lacefissent, extitisse: Multa græce latineque scripta aut vulgata sunt, sicut illa:

Νερων, Ὁρέστης, Ἀλκμαῖον, μῆτρον τονος.
Νεονυμφον, Νερων, ιδιαν μῆτραν απεκλειεν.
Quis neget Αἴνεα magna de stirpe Neronem?

Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.
Dum tendit citharam noster, dum cornua Parthus,
Noster erit Pæan, ille ἐκαληβελεῖης.
Roma domus fiet: Vejos migrate Quirites,
Si non & Vejos occupat ista domus.

Sed neque Auctores requisiuit: & quosdam per indicem delatos ad Senatum, affici graviore pœna
pro-

(n) Horat. L. II. Epistol. 2.

(o) Sueton. in Vita Neronis. c. 39. p. 545.

prohibuit. Suffragatur & Dio Cassius (p) in Vita Neronis: Καὶ ἦν μεν καὶ ἀναγνωσκεν πολλαχόθες ὅμοιῶς γεγραμένων

Νερων, Ὁρεστης, Ἀλκμαον, μῆτροι τονοι.

ἥν δε αἰγειν αὐτῷ τῷ λεγοῦσιν ὅτι Νερων την μητέρα αὐτεχρηστοῖο. Συγχρονοι γαρ ὡς καὶ λελαληκόλας τινας αὐτῷ ἐισηγγελον, ἔχοτας οὐκέτι εἰκενους αἴπολεσσωσιν ὡς οὐα τον Νερωνα διαβαλλωσιν. Οθεν δέδεμιαν τοιαυτην δικην προσηκοῖο, ητοι μη βλαμενος ἐπι πλειον δι αὐτης την Φημην ἐπαυξησαν, η καὶ καλαφρονων ηδη των λεγομενων. Quod Nero etiam omnia alia convitia, præ illa mali citharædi criminatione despexerit expressis verbis docet Suetonius (q) in ejus Vita passim, cap. 20. 21. 23. & cap. 41. Nihil autem aequ doluit, quam ut Citharædum malum se increpitum, ac pro Nerone Ænobarbum appellatum. Cetera convitia ut falsa, non alio argumento refellebat, quam quod etiam insitia tantopere laboratae perfectaque a se artis objicerentur. Hæc sunt hujus rei clarissima testimonia, quibus alia possem succenturiare, si opus esset.

§. VII.

Addam tamen locum omni exceptione majorem ex Tacito Corn. qui omnem plane diluet scrupulum. (r) *P. Mario. L. Asinio Coss. Antistius Praetor,*

(p) Dio Cass. Libr. LXI. p. 697. edit. Leuenclav.

(q) Sueton. c. 41. p. 547.

(r) Tacitus Annal. Lib. XIV. cap. 48.

tor, quem in tribunatu plebis licenter egisse memo-
ravi, probrofa adversus Principem carmina facti-
tavit, vulgavitque celebri convivio¹, dum apud
Ostorum Scapulam epulatur. Exin a Cossutiana
Capitone majestatis delatus est: Tum primum revo-
cata ea lex, credebaturque haud perinde exitium An-
tistio, quam Imperatori gloriam quæsivisse, [ita le-
gendum qui censuerunt ἐις αὐτὴν τὴν αἰληθεῖαν
τὸν καλαμοῦ ἐβαψαν.] ut condemnatus a Senatu,
intercessione tribunitia morti eximeretur. Cossutia-
nus sc. novit animum Neronis, qui probrofa car-
mina punire non erat solitus: hinc adulator sum-
mus Antistium detulit, non animo eum perdendi,
sed ut Nero Tribunitia potestate usus a Senatu
damnatum absolveret, clementiæ laudem eo sibi
inventurus: Quid Patres de reo censuerint nolo
huc transcribere; ea tantum afferam, quæ e re
nostra sunt: *Consules perficere Senatus decretum
non ausi, de consensu scripsere Cæsari: Nero in-
ter pudorem & iram cunctatus postremo rescripsit:
nulla injuria provocatum Antistium gravissimas in
Principem contumelias dixisse: earum ultionem a
Patribus postulatam.* Et pro magnitudine delicti
pœnam statui par fuisse: ceterum se qui severitatem
decernentium impediturus fuerit, moderationem
non prohibere. Statuerent ut vellent, datam etiam
absolvendi licentiam. Habes hic Antistium insigne
clementiæ Principis exemplum: habes C. Tacitum
testem, neminem ante Antistium P. Mario. L. Af-
anio Coss. majestatis lege damnatum, qui ii ipsi
Coss. quibus Persius (s) mortuus est, *decessit enim*

Persius

(s) Auctor. Vita Persii,

Persius VIII Kal. Decemb. P. Mario, Asinio Gallo Coss. Viden' legem majestatis sub Nerone anno demum Persii emortuali revocatam: Quæ ergo vel Persio vel Cornuto ratio fuisset, cognita hac Principis clementia, cur quicquam in Satiris quod Neronem tangeret, vel immutaret vel obelo configeret?

§. VIII.

Ast audiendæ in contrarium perspicacissimi Bælii (t) exceptiunculæ: *C'est un préjugé qu'entant que Poète il n'étoit pas peu mal endurant. Ne bannit-il point Cornutus & ne pensat il pas le faire mourir, pour avoir osé dire, que Neron feroit trop de vers, s'il en composoit 400 Livres, & que l'exemple de Chrysippe n'étoit pas à alleguer, puisque les Livres de ce Philosophe étoient utiles à la vie humaine? N'entra-t-il pas en jalouſie de metier contre Lucain, & ne lui fit-il pas défendre de composer de Poëſies? Opponit ergo Bælius iniqua Cornuti & Lucani fata: De utroque aliquid monendum erit. De Lucano egregie Suetonius: (u) *Lucanus ægre ferens, recitante se, subito ac nulla nisi refrigerandi sui cauſa, in dicto Senatu Neronem recessisse: neque verbis adversus Principem, neque factis extantibus posthac temperavit. Adeo ut quondam in Latinis publicis clariore cum strepitu ventris emissō, hemistichium Neronis magna cum fessorum fuga pronun-**

(t) Bayle dans son Diction I. cit.

(u) Suetonius in Vita Lucani pag. 757.

nuntiarit: Sub terris tonuisse puto. Sed & famoso carmine cum ipsum, tum potentissimos amicorum gravissime proscidit. Id tamen hactenus impune: Tunc demum pœnas luit, cum Pisonianæ in Neronem conjurationis pœne signifer extitit, ut Suetonius autumat: De hac conjuratione C. Tacitus: (w) Initium conjurationi non a cupiditate ipsius fuit: nec tamen facile memoraverim, quis primus auctor, cuius instinctu concitum sit, quod tam multi sumserunt. Promtissimos Subrium Flavium Tribunum prætoriæ cohortis & Sulpicium Asprum centurionem extitisse constantia exitus docuit. Et Lucanus Annæus, Plautiusque Lateranus Consul designatus, vivida odia intulere. Lucanum propriæ causæ accendebant, quod famam carminum ejus premebat Nero, prohibueratque ostentare vanus æmulatione. Interdixerunt enim illi Cæsar foro & theatro iniquo animo ferens, quod judices Lucano coronam adjudicassent, utrisque contendentiibus, ut testatur Xiphilinus (x) Dionis Epitomator in Neronis vita: ὁ δὲ δῆλος ἐκωλυθῆ ποιεῖν, ἵσχυρως ἐπὶ τῇ ποιησεῖ ἐπίνειο. (y) Hæc tamen æmulantis Neronis ira Lucani acre ingenium ad convitia fortius stimulavit, tantum abest, ut quicquam mitigaverit; nec enim majoris fecerat quam ventris ructum crepitumve: Certe nullas Imperatori pœnas dedisset, nisi Pisonianæ conjurationis socius extitisset. Quin & Nero post supplicium de

(w) Tacitus Annal. Lib. XV. c. 49. edit. Gronovii p. 1072.

(x) Xiphilin. ex Edit. Leuencl. p. 715.

(y) Consule Barthium in Animadv. ad Statii Silv. Lib. II. 7. 255.

de illo sumtum, famam ei non invidit: hoc vult
Inscriptio vetus: (z)

M. ANNEO LUCANO
CORDUBENSI POETÆ
BENEFICIO NERONIS
FAMA SERVATA.

Hanc inscriptionem apprime illustrant hæc Suetonii (a) verba: *Epulatusque largiter, brachia ad secandas venas medico præbuit. Poëmata etiam prælegi memini: confici vero ac venalia haberi non tantum operose & diligenter, sed inepte quoque. Non majorem vim habet alterum illud Cornuti exemplum; is enim imprudenter, alii legant impudenter, egit, quando Neronem præsentibus potentissimis Amicis & Adulatoribus ignorantiae simul & ambitionis arguit, castigavitque, patientia Principis abutens. Exemplum quod cum Persii de quo disceptamus, commune nil habet: Ut taceam nunc, Neronis clementiam pristinam extinctam plane fuisse eo tempore, quo supplicia hæc summis de Cornuto & Lucano, quæ salva adhuc erat vigebatque Persio Satiras scribente. Item & illud, quod mortuo Persio Satiræ ipsius demum fuerint vulgatae. Ita infirmavi Bælii contra Neronem argumenta.*

§. IX.

Quod supereft examinanda erunt illa quoque argumenta, quæ pro Nerone Auctore versuum illorum excitantur: I. est Scholiaſtis antiqui Auctoritas,
quam

(z) Lipsius in notis ad Tacitum edit. Gronov. p. 1072.

(a) Sueton. in. Lucan. vita. edit. Græv. .p 349.

quam a limine hujus Disquisitionis in medium produximus: Verum, quod pace tam venerandi capitatis dictum sit, Pseudo-Cornuti hoc effatum non est ex tripode, nec tanti momenti, ut me ultro ad assensum abripiat: Tam varius, sibique inconstans est, ut ipse nesciat, quid fugiatve, pe-
titve: Diruit, ædificat, mutat quadrata rotun-
dis: En confitentem reum ad v. 107. (b) *Hi
versus exempli causa proferuntur, non autem sunt Per-
sii, sed Poëtæ nescio cuius græcissantis, qui cum mare
describeret, ita dixit, &c. & ad v. 113. (c) Ipse
autem Persius finxit hos versus, vel ut alii dicunt, in
aliorum imitationem, quorum scripta sonum grandem
habent, sensum nullum.* IIum. Pro Nerone Argu-
mentum est locus Dionis, in quo mentio fit Tra-
gœdiæ quæ Bacchis inscribitur, quamque Nero-
nis esse opinatus est eruditissimus Casaubonus: (d)
Integrum Dionis (e) locum citabo: Παρηλθε τε
καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἐσ το θεάτρον, ὀνομάσι προς τὰ
Γαλλιώνος ἐσκηρυχθεῖσ. Καὶ ἐστι τε ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ
καισαρ τὴν καθαρωδίκην σκευην ἐνδεδύκως. Καὶ πυρις
μις, ἐυμενως μις ἀκυρατε, ἐπεν ὁ Ἀυλορχεωρ ἐκαθ-
ρωδησ τε Αττιν τινα ἡ Βανχας ὁ Αυγυστος, πολλων
μεν σρασιων παρεσπιότων, παντος δε τη δημιου, ὅσον αἱ
ἔδραι ἐχωρισαν καθημερ. Καὶ τοι καὶ βραχι καὶ με-
λαν (ώς γε παραδεδόλαι) φωνημα ἐχων, ὧς ε καὶ γελωτα
άμα καὶ δακρυ πασι κινησαι. Hactenus Dio: in his
verbis ne γε quidem de Neronis Tragœdia;

Tom. II.

Cc

Dago-

(b) Cornuti Comment.in Persii Sat. I. p. 18.

(c) Idem p. 19.

(d) Casaubon. ad Sat. I. v. 113.

(e) Dio Cass. in Vita Neron, Lib. LXI. p. 699.

Σαρωθησε σolummodo Attin aut Bacchus, non ipse
scripsit: nil ita temere asserendum est. III.um
Denique argumentum pro Nérone hoc est, quod
omnes illius versus, (f) quos edax rerum tempus
nobis non invidit, sint rhythmici, quales & ii
Persio citati, de quorum genuino Auctore litiga-
mus: Ast, si illos excipias, vix duos in antiquis
Scriptoribus reperias, quos Neronis esse constet:
Penes Senecam: (g) *Alioquin, ut ait Nero Cæsar di-
sertissime,*

Colla cytheriacæ splendent agitata columbæ.

*& variis coloribus pavonum cervix quoties aliquo defle-
titur, nitet. Alterum apud Suetonium in Lucani
Poëtæ vita*

Sub terris tonuisse puto.

Sed & apud alios Poëtastrós, qui verborum jun-
cturam unice curant, sensum negligunt, hujus
furfuris rhythmós reperias. Qui ergo sequitur
hos Versus Neronis esse & non aliis Poëtæ? Sed
de hac re infra locus disferendi.

§. X.

Vides quid profecerim docta hac mea garrulita-
te, dubius nunc magis sum & incertus quam du-
dum. Probavi contra BÆLIUM argumenta illa,
quibus Neronem versuum Persio citatorum Aucto-
rem negavit, ferculæ omnino esse: Evici adver-
sus CASAUBONUM, rationes illas in Neronis gra-
tiam

(f) Conf. Casaubonum ad Sat. I. 109.

(g) Seneca Nat. Quæst. Lib. I. cap. 5.

tiam prolatas foliis leviores esse, tunc cum sine pondere succi mobilibus ventis arida facta fluunt. Quæris, quis tandem versuum istorum faber siet? audies: Non liquet. Id enim ipsum probavi, infirmando & affirmantia & negantia de Nerone argumenta. En apertum conjecturis novis campum! Liberum nunc erit tibi, in hanc vel illam discedere sententiam, prout animo tuo lubuerit. Liberum & mihi; quare, quod restat, tibi palam faciam nonnullas meas de Auctore *Conjecturas*, inanes illas quidem & leviusculas: Fortassis Neroni tribuendi sunt hi versus; etenim nil obstat, ut abunde satis probatum ivimus. Fortassis nobilis cuiusdam & Potentis Romani Dokissophi fœtus est, videtur *Persius* (h) id ipsum indigitare:

*Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide sis ne Majorum tibi forte
Limina frigescant: sonat hic de nare canina
Littera - - - -*

hoc certe ex his versibus licet colligere, tangi aliquem Majorum Persio coævorum. Sed quam maxime ad hanc proclivis est animus conjecturam: Persium nim. versus istos mutuasse ex aliqua Tragœdia, [quid si dicamus ex ipsa illa, cuius Dio mentionem injicit] quam Nero cantavit, non composuit. Tragœdias enim cantavit personatus: herorum Deorumque item heroidum ac Dearum personis effictis ad similitudinem oris sui, & fæminæ, prout quamque diligeret. Inter cetera cantavit, *Canacen parturientem, Orestem matricidam, Oedipodem excæcum, Herculem insanum*. Hæ meæ sunt meræ conjecturæ: libero aliorum judicio.

T A N T U M.

(h) *Persius Sat. I. v. 90-93.*

DISQUISITIO II.

de

GENUINO SENSU

Versuum Persio Fl. citatorum.

§. I.

Solliciti nimis sunt commentatores de Oeconomia & dispositione primæ hujus Persii Satiræ ; dum singula ad Logices suæ præcepta examissim examinant : Quin ipse Doctiss. Casaubonus (a) ad Satiram I. dicere non est veritus : *Nos contendimus nullius Philosophi orationem Scholam gregi suo explicantis , melius cohærere potuisse , quam sint omnes hujus Satiræ partes ex se se invicem aptæ & connexæ.* Sunt quidem quod diffiteri neutiquam quimus Persii Satyræ , ut plurimum simplicis & unius generis ; is non per Saturam , quod ajunt , varia argumenta eodem carmine complectitur more Horatiano ; sed cuique Satiræ εν καὶ ἀπλούν υποκειμενον γενος addicit , quod dein ad finem usque persequitur : quare & in Satiris ejus partium membrorumque orationis omnium concinnior longe est dispositio. Neque tamen ita superstitione præceptis Analytices adhæsit , ut religioni sibi duxerit vel latum unguem ab iis discedere , quod a genio Satiræ alienissimum est ; saepius ab argu-

---

(a) Casaubon, Proleg. ad Sat. I. p. 49.

argumento carminis digreditur & ὡς ἐν παροδῷ
dentem infigit & acriter mordet. Male ergo sibi
consulunt illi, qui Methodum Analyticam, ut
& sensum Satiris inferunt, non vero ex iis au-
ferunt.

§. II.

Animus est in secunda hac Disquisitione inte-
græ primæ Persianæ Satiræ membra sensum erue-
re, & potissimum obscurissimis Anonymi versi-
bus lucem fœnerari: ut ita via pandatur ad vin-
dicandam Persianam Crisin, quod tertiae Disqui-
tionis argumentum erit.

Sat. I. v. 88 - 97.

M'en moveat quippe . . . incurvasse querela.)
Secutus in eo Persius prudens Horatii præceptum
de Art. P. v. 95. seqq.

*Telephus & Peleus, cum pauper & exul uterque
Projicit ampullas & sesquipedalia verba,
Si curat cor spectantis tetigisse querela.*

* * *

*- - - Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lœdens
Telephe vel Peleu.* - - - - -

item v. 112.

*Si dicentis erunt fortunis absonta dicta,
Romani tollant equites peditesque cachinnum.*

Quod Persius dicit: incurvare aliquem querela; Hor-
atius reddit: cor alicujus tangere querela. Egregie, ut
solet, despuit in hanc Poëtarum incuriam illustriss.
Baro de Canitz in disertissima de Poesi Satira:

*Wir lesen ja mit Lust Aeneas Abendtheuer,
Warum? stößt ihm zur Hand ein grimmig Ungeheuer;*

So hat es sein Virgil so glücklich vorgestellt,
 Dass uns, ich weiß nicht wie ein Schreken überfällt;
 Und hör ich Dido dort von Lieb und Undank sprechen,
 So möcht ich ihren Hohn an den Trojanern rächen;
 So künstlich trifft jezund kein Dichter die Natur,
 Sie ist ihm viel zu schlecht, er sucht ihr neue Spuhr:
 Geusst solche Thränen aus die lachenswirdig scheinen,
 Und wenn er lachen will, so müssen andre weinen.

Consule sis Quintilian. Inst. Orat. Lib. I. cap. 4.

v. 92.

Sed numeris decor est, & junctura addita crudis:) ineptit ad hæc verba antiquus Scholiaست: Et ordo est. Numeris crudis addita junctura decor est, i. e. metris addita junctura decor est, i. e. metris addita junctura honorem adfert. Et Casaubonus: Numeri crudi sunt oratio nondum satis expolita, & ut loquitur Plautus eodem genere translationis usus nondum probe cocta. Sic & omnes quos vidi interpretes conjungunt has voces Numeris crudis. male. Quid sibi velint numeri crudi ego hercle divinare non possum: minus adhuc quid numeri cocti. Numerus, Quintiliano Lib. IX. cap. 4. præceptore, spatio temporum constat, & est dimensio quantitatis syllabarum, ποδίους græci reddunt: hinc Virgilius:

Numeros memini, si verba tenerem.

Junctura est, juxta eundem Quintilianum, in verbis, incisis, membris, periodis. Ejus præcepta tradit ist. O. Lib. IX. cap. 4. Existimo ergo illud crudis substantive hic positum esse: id colligo ex gemino plane loco Horatii in Epist. ad Pison. quem forte imitatus est noster:

- - - tantum series juncturaque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris.

de medio sumtis i. e. crudis. Tria autem in omni compositione necessaria desiderabant, qui præcepta artis tradiderunt, ordinem, juncturam, numerum. Quintilianus. J. O. Lib. IX. *Felicissimus sermo est, cui & rectus ordo, & apta junctura & cum his numerus opportune cadens contingit.* Erant autem ut plurimum in observandis numeris adeo superstitionis Poëtæ, ut sensum rationemque sæpius negligerent. Quintil. l. c. *Verbo sensum cludere, multo, si compositio sic patiatur, optimum est: in verbis enim sermonis vis inest: Et si id asperum erit, cedat ratio numeris.* Hujus furfuris erat & ille, quem Persius hoc versu ex adverso dicere facit. Legendum vero censeo addita, non ut plurimi Codices habent abdita. Inde lux v. 78. 79. hujus Sat. I.

*Quis populi sermo est? quis enim? nisi carmina molli
Nunc demum numero fluere, ut per læve severos
Effundat junctura unguis.* - - - - -

Sed numeris decor est) Quintilian. *Inest tamen compositioni decor.* Horatius. *illis tantum accedet honoris.*

v. 93.

Claudere sic versum didicit:) Id interpretes fere omnes, quasi de consulto intelligunt de versibus Rhythmicis, cum duorum versuum ultimæ dictiones eodem modo desinunt; propterea magnus ille Scaliger contra plurimorum Codd. fidem vocem Attis in Attin mutavit ut τω Delphin, qua voce sequens clauditur versus, responderet: dixerunt quidem veteres etiam in nominandi casu

Cc 4

Attin;

Attin; ast ratio illa, qua stimulatus emendationem hanc tentavit nullius ponderis est: nil enim hic quicquam de Rhythmis: *Horat. Lib. I. Eclog. 4. v. 39. 40.*

*Primum ego me illorum dederim quibus esse poetas
Excerpam numero; neque enim concludere versum
Dixeris esse satis.* - - - -

& *Libr. I. Eclog. 10. Vers. 59. 60. 61.*

- - - ac si quis pedibus quid claudere senis
*Hoc tantum contentus; amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus* - - -

item. *Libr. II. Ecl. 1.*

- - - *me pedibus delectat claudere verba,
Lucili ritu* - - - -

Quare non probo doctam hanc Scaligeri sedulitatem, qui illud *Attis* in *Attin* mutavit, ut Rhythnum exsculperet.

Berecynthius Attis) in hunc modum *Prudentius contra Symmachum. Lib. II. v. 51.*

*Cur Berecynthiacus perdit truncata Sacerdos
Inguina, cum pulchrum poesis castraverit Attin?*

& in tabula marmorea apud *Lipsum* fol. CXXIV.
8. dicitur *Phryx.*

QVI. COLITIS. CYBELEN. ET. QVI.
PHRYGA. PLANGITIS. ATTIN.

Dicitur autem *Attis*; *inis*, & *idis*, utrumque in antiquis Saxis habetur.

Et

Et qui cœruleum dirimebat Nerea Delphin.) Plurimi Commentatorum hunc versum ab ultimis verbis præcedentis versus quasi non cohærentem distinguunt: quo jure, quave injuria equidem ignoro: ipse ego conjungendos censeo: quippe videntur alludere ad notissimas illas fabulas Attidis & Arionis, de quibus *Apulej.* L. VI. Credimus etiam exemplo tuæ veritatis & *Phryxum arieti supernataffe & Arionem Delphino gubernasse.*

v. 55.

Sic costam longo subduximus Apennino.) Omnes impressi Codices ita constanter legunt, etiam Pseudo-Cornutus hanc lectionem probat. Incidi tamen forte fortuna in Exemplum Persianarum Satirarum ex editione Aldi, cuius margini Vir subacti ingenii & multijugæ Eruditionis *Vadianus* propria manu nonnulla adlevit: Is ad hunc versum sequentia adnotavit: *Tres manu exarati Codd. quos consului, in hunc modum legunt:*

Sic os tam longo subduximus Apennino.

quo sensu hariolari non licuit: Animum subiit, Manuscriptos illos Codices continuis junctisque litteris ita scriptos fuisse: *Sic costam.* forte legendum: *Sic nos tam longo &c.* nil tamen heic temere mutabo. Quas vero Scholiales antiquus & post eum interpretes comminiscuntur allegorias de syllaba una ex heroico versu subducta, facescant.

v. 96.

Arma Virum) pro Virgili Æneide positum, ut recte *Marcilius* observavit. Sic *Ausonius* de infausto Grammatici matrimonio:

Cc 5

Arma

*Arma Virumque docens atque Arma Virumque peritus,
Non duxi uxorem ; sed magis arma domum.*

Nonne hoc spumosum & cortice pingui ? Omnes quos consului interpretes hunc versum tribuunt Patrono carminum vulgarium ; & censem , Virgilio objici nimium verborum sonum & tumorem , quod orationis vitium Persius in versibus illis , ex nescio cuius poetæ carminibus allegatis , tralocutus damnaverat ; hoc sensu : Æneis Virgiliana , quam deperdite amas , nonne ea est turgida atque sonora ? nonne eodem plane laborat vitio , si vitium hoc est , quod in versibus illis *Berecynthius Attis &c.* naufeas ? Sed observandum est , quod ex sententia Patroni illius carminum vulgarium , oratio concinnitate numerique suavitate contexta , qualem esse Virgilii carmen contendit , male diceretur *spumosum & cortice pingui* : Is enim hoc dicendi genus pro Sublimi habet . Ut alia nunc taceam . Satis enim ex his loquendi formulis , quibus utitur , patet , Virgilii carmina taxari tanquam spumosa & dura , id est , ex ipsius mente , non satis tenella & numerosa : ex antithesi probaturus inesse quendam numeris decorum . Sic Sidonius Apoll . *Summa homini cura de litteris , sed maxime religiosis , in quibus eum magis occupat medulla sensuum , quam spuma verborum.* Iisdem translationis generibus usus , sensum cum medulla , verba cum cortice & spuma comparando . Plurimi Persii ætate , qui leves tantum numeros , aptamque verborum juncturam sectabantur , mascula Virgilii carmina vilipenderant , quod suo tempore *Ovidius* a nonnullis tentatum esse indicat . L. I. *de Remed. Amor.*

*Et tua sacrilegæ laniarunt carmina linguae,
Pertulit hic vicios quo Duce Troja Deos.*

v. 97.

Ut ramale vetus prægrandi subere coctum.) Horatii Scholiares Porphyrio ad L. I. Serm. hunc versum citans legit *vgrandi*, quod non valde grandem sed minimum notat: consule sis hanc in rem A. Gellium. Scripti tamen Libri omnes & Servius ad Virgilium constanter retinent vulgatam Lectionem. Omnis interpretum turba Persum hæc verba dicere faciunt: nec dissentient in exponendo hujus versus sensu: dicunt enim ἐπονικως hanc a Persio prolatam esse respositionem: *Vult*, nimirum R. Bentleii verba sunt ad Horat. L. I. Ecl. 2. v. 129. *Virgilii Stilum nihil inflatum & ολοιωδες*, *nihil corticis suberisque habere, sed totum esse de duro & solido robore.* Male. Nullus hic ironiae locus: Comparatur Maronis eloquentia cum ramo annoso & prægrandis corticis durique, cuius medulla exaruit & humores, qui rami vitam constituerent, solis calore dissipati sunt: Quare hæc verba Patrono mollium versuum, sermonem continuanti, danda esse censeo.

v. 98.

Quidnam igitur t. & laxa cervice legendum?) Verba sunt Poëtæ, quibus false irridet Patronum illum Maronis carminibus insultantem. Sic Mæcenas apud Senecam Epist. 114. *Incipitque suspirans, ut cervice laxa feratur.* Adducit Casaubonus locum Firmic. Matern. contra Gentes: *Exornant muliebriter nutritos crines, & delicatis amicti vestibus, vix caput lassa cervice sustentant.* Ego & hic legendum censeo la-

xa cervice quod descriptam effæminatam mollitiem
mire auget: apprime huc facit locus Quintilianus
L. I. J. O. c. 18. *Observandum erit etiam*, ut re-
cta sit facies dicentis, ne labra detorqueantur, ne im-
modicus hiatus rictum distendat, ne supinus vultus, ne
dejecti in terram oculi, ne inclinata utrolibet cervix &
Lib. XI. c. 3. *Cervicem erectam oportet esse*, non
rigidam aut supinam. Sic & Terentius Heautont.
Act. II. sc. 3. v. 130.

Ego te autem novi, quam esse soleas impotens:
Inversa verba, eversas cervices tuas,
Gemitus, screatus, tussis, risus abstine.

Cuncta hæc sunt impotentis amoris signa & mol-
litiei indicia: non ut Euphranius mallet, jactantiæ
& superbiæ. Doctiss. Guyetus delet, & tanquam
spurios proscribit binos ultimos versus. Atqui
priorem laudat Non. Marcellus. Bœclerus qui-
dem utrumque pro genuinis habet, sed in illis
explicandis sibi aquam hærere ingenuæ profitetur:
Inversa verba facile possunt explicari, sed eversas
cervices qui explanarit, eum ego putabo non vulgari-
ter sapere. Hoc unum est, ubi grammaticos pudere de-
buit. An absurdum fuerit legere eversas cervices?
nam πληνδυγινως efferri antiquitus, notius est, quam
ut hoc loco repeti debeat. Avertendi causa non absur-
de, evertendi nulla dari potest. Sed hæc attinguntur
nunc, non explicantur. Ego puto vulgatam lectio-
nem bene se habere. Inclinata cervix sive laxa,
mollitiei Venereæ signum. *Eversa autem cervix*
quid aliud quam *inclinata*. Contra *aversa Cervix*,
quod Bœclerus vellet, indignationis & contem-
tus index est. Plinius. Paneg. c. 34. *Delatorum*
supina

supina ora, retortasque cervices. Festive admodum ludit Comicus in vocibus inversæ & aversas.

v. 99.

Torva mimalloneis implerunt cornua bombis)
Sic Ovidius. Metam. L. III. 7.

- - - - festisque fremunt ululatibus agri.

Bombus quid sit explicat Apulej. Florid. L. I. Primus Hyagnis in canendo manus discapedinavit: primus duas tibias uno spiritu animavit, primus laevis & dextris foraminibus acuto timitu & gravi bombo concentum musicum miscuit. Coeterum ad explicanda haec verba non meas, sed Doctiss. Viri, mihi conjunctissimi CASP. HAGENBUCHII animadversiones proferam, quas in quadam ad me Epistola exposuit:
 „ Expressum, inquit, hoc e Catullo, ut Casau-
 „ bonus jam monuit. Catulli versum illum resti-
 „ tuit ex Mediolanensi exemplari Is. Vossius. p.
 „ 226. hunc in modum

Multi raucisonos efflebant cornua bombos.

„ ante erat efflabant. Cornua. i. e. per cornua.
 „ Efflabant, quia flebilis cornuum sonus quoad
 „ homines, sed & bruta: hinc quia Nero ex-
 „ pressit, videndum, si non & in Persio legen-
 „ dum

Torva mimalloneos efflerunt cornua bombos.

„ efflerunt eo sensu inusitatius, unde in notius
 „ implerunt abiit. Mimalloneos bombos pro auferen-
 „ di casu; ita & in Catullo διπτογραφία nunc
 „ raucisonos bombos, nunc raucisonis bombis habet.

„ Quin

„ Quin & Scaliger ita invenerit suo in libro oportet: citat enim in Catull. p. 102. edit. Græv.

Torva mimalloneos implerunt cornua bombos.

hæc ille. Passeratius etiam ad Catulli citatum locum Persii hunc versum ita legit.

Torva mimalloneis inflarunt cornua bombis.

Et certe duplex illa Amicissimi Viri conjectura non est præter viam: Prætulerim ego *Mimalloneos bombos*. Suspicor enim temere hæc auferendi casu *mimalloneis bombis* redditæ esse, ut versu illi alteri qui in *corymbis* terminatur responderet. Mire ingeniosi homines qui *Rhythmos hic* venantur.

v. 100.

Et raptum vitulo caput ablatura superbo.) Quid si & hunc versum *μιμοντες* a Nerone ex Catullo traductum statuamus; in Catullo priorem versum 6. tantum lineis antecedit hicce

Pars e divolso jactabant membra juvenco.

Si utrumque imitatus Nero Catulli versum, utriusque rhythmum retinuit. Hæc bene monet laudatus Amicus. Legitur in nonnullis Catullianis codicibus *raptabant pro jactabant*. Quod conjecturam hanc adhuc firmat.

Et raptum) Doctiss. *Marcilius* suspicatus est, forte aliquid esse immutandum, Neronem forte scripsisse & *raptim*. Levis mutatio, quam tamen omnes, quod sciam, codices respuunt. Habent nonnulli pro eo & *sectum*, quod ego quidem vulgatæ Lectioni prætulerim, ita *Seneca* *Controu.*

trov. VII. citante Marcilio. *Humerotenus recisum amputa caput.* Fingit quidem Euripides Bacchus *χειρος ἀσιδηνου μετα*, cum manu non armata ferro, ut est ap. Casaubonum. Verum Catullus. l. c.

Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos.

Gerebant hæ thyrum cuspide tecta : puta manum ferro armatam. Sic Ovidius Metam. L. III.

Pampineis agitat velatam frondibus hastam.

Exhibit Begerus in Dialog. de III. prioribus Tomis Thesauri Antiq. Græcarum p. 13. monumentum, quo ut opinatur, repræsentantur Bacchæ hinnulum secantes : & Gronovius Thesaur. Antiq. Græc. Tom. I. Litt. C C. alterum habet, in quo extat Agave Pentheum filium dilacerans.

Caput ablatura) Sic Ovidius de eodem actu tragico verba faciens Metam. L. III. 10.

- - - dextramque precanti
Abstulit : Inoo lacerata est altera raptu.

Vitulo superbo) Antiquus Scholia fest Pentheum hic significari autumat, Agaves & Ethionis filium, quem mater furore correpta sub imagine vituli trucidavit. Sequuntur hunc omnes interpretes, ipse etiam Casaubonus inductus maxime voce superbo. Sed fallitur unus & item alter : Pentheus non vitulus, sed homo certe fuit, non in vitulum mutatus, quando diripiebatur ; & matri Bacchanti Agave aper visus ; vel ut Euripi place. leo. Bacch. Act. V. non vitulus : Ovidius Metam Lib. III. 10.

Prima

*Prima suum missō violavit Penthea thyrso
Mater; Io, geminæ, clamavit, adeste sorores:
Ille aper in nostris errat qui maximus agris,
Ille mihi feriendus Aper: ruit omnis in unum
Turba furens.*

Præstat igitur ut hæc interpretemur, maxime si, ut conjecti, Catullum secutus Nero, de vitulo οὐτερχεν, cui caput elatum gerenti illud facilius raptum aufertur a Bacchantibus: nostis Plautum: *Faciam te hodie superbūm;* pro pendulo seu elato.

v. 101.

Bassaris) Liberi Patris cognomen; hic pro Baccha positum. Critici in diversa abeunt in definiendo hujus vocis etymo. Vide sis Pseudo-Cornutum. Bochartus Bassareum autumat recte explicari per Eliani προτρυγην, cum Bassar Ebreis sit idem quod Græcis τρυγαν, vindemiare. Alii a Græco βαζειν, clamare, accersunt. Ego in Begeri sententiam discedo, qui Thesaur. ex Palat. Select. p. 32. iis assentitur, qui a longiore palla, quæ Bassaris dicebatur, deducunt. Hac enim & ipse Bacchus indui solebat, & Bacchi ministræ, quas proinde & ipsas Bassarides dictas novimus: consentientes habemus Acronem & Porphyrium. Quisque abundet suo sensu. Exhibit Begerus l. c. Baccham longa palla indutam, quam vide sis.

v. 102.

Reparabilis adsonat Echo) Ovidius Metamorph.
Lib. III. 6.

Planixerunt Dryades; plangentibus adsonat Echo.

Et

Et superius paulo egregie quasi in hæc verba
commentaturus :

Quæ tamen, ut vidit, quamvis irata, memorque
Indoluit: quotiesque puer miserabilis, Eheu
Dixerat, hæc resonis iterabat vocibus Eheu!
Cumque suos manibus percusserat ille lacertos;
Hæc quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
Ultima vox solitam fuit hæc spectantis in undam,
Heu frustra dilecte puer: totidemque remisit
Verba lucus, dictoque Vale, Vale, inquit & Echo.

Nec pluteum cœdit, nec demorsos sapit un-
gues) Ex Quint. L. X. Inst. Or. c. 3. discimus
Flaccum his verbis leviter dicendi genus signifi-
care. Non male antiquus Scholiaſta: *Et est sensus;*
Quomodo potest esse sensatum carmen scribentis, cum
ingenium levitatem non pondus sequatur? quod nec diu
cogitatum est, nec factum manu quærentis aliquid mi-
rificum afferre. Pluteum cœdere, est proditor gestus
animi affectuum œstro perciti, prærodere ungues,
meditantis ecstatici est.

§. III.

Expositis hactenus Criticis Animadversionibus,
subjungam integri hujus membra Persianæ Satiræ
Paraphrasin juxta mentem meam.

v. 88.

Men' moveat quippe & cantet si naufragus, assens
Protulerim; cantas, cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes: verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incurvasse querela.

Persius.) Qui me volet ad misericordiam incurvare (1.) non fictis lacrulis flectet, (2.) non tenera fractaque cantilena, (3.) nec querela multis lucubrationibus parata, figuris & verborum fucis exornata, sed ex intimo miseriæ sensu profluente. Vult nimirum Persius orationem non juxta Rhetorum figuras & præcepta esse effingendam, natura rerum neglecta: sed orationem, omnemque oratoris habitum, vultum, gestus, vocem, ad Naturam esse componenda.

v. 92.

Sed numeris decor est, & junctura addita crudis.

Familiaris Persii.) Sed quanquam videaris omnem compositionis curam excludere, haud tamen diffiteri poteris inesse numeris tacitam vim & juncturam aptam crudæ adhuc indigestæque materiali additam, orationi decorem afferre; poëma enim & aurium mensura & similiter decurrentium spatiorum observatione, non potest non esse canorum atque adeo gratum. Semper comitatur artem decor.

v. 93.

*Claudere sic versum didicit : Berecynthius Attis
Et qui cœruleum dirimebat Nerea Delphin;
Sic costam longo subduximus Apennino.*

Persius.) Evidem non plane damno omnem compositionis curam, sed nolo omne tempus dimetiendis pedibus ac perpendendis sillabis consumatur, relicto rerum pondere, quod plurimi hoc ævo factitant, quorum poëmata quid aliud sunt quam nugæ canoræ.

- - - quod

quod acer spiritus ac vis
Nec verbis, nec rebus ineſt, niſi quod pede certo
Differt ſermoni, ſermo meruſ.

Sic exempli gratia, quidam Poëtarum carmen ſuum magno labore pedibus instruxit, addita junctura exornavit; quod, si juncturam ſolveres & juxta Horatianum conſilium in membra ſua diſjiceres, plane nullum, certe ineptum ſenſum funderet: hujus ſequentes ſunt verſus: Berecynthius (*Phrygius*) Attis & Delphinus animata Arianis navis, ut cœruleum Nerea (*mare*) dirimebant; Sic nos tam longo Appenino ſubduxi muſ. Obſerva hic: Audaceſ metaphoraſ, comparatio- nem ineptam, verborum ſucum, fabuloſæ antiquitatis affectationem, orationem numeroſe flu- entem, juncturaque ſedulo expolitam, ſenſum nullum.

v. 96.

Arma virum: nonne hoc ſpumofum & cortice pingui
Ut ramale vetus prægrandi ſubere coctum?

Familiaris.) Quid ergo ſentis Persi de Æneide Virgiliana? nonne ea tibi videtur ſpumosa, affeſtata & inculta plane? nullam deprehendes inibi artem, nil ſponte fluit, dura omnia & aspera, ut annosus ramus prægrandi cortice duroque diu- turno ſolis calore exſiccatus & arefactus: Si Vir- gilius numerorum juncturæque magis ſollicitam curam habuiffet, non iuſulta adeo eſſent ipſius carmina: Quidni in numeris decorem quæra- mus?

Dd 2

Quid.

v. 98.

*Quidnam igitur tenerum & laxa cervice legendum?
 Torva mimalloneos efflerunt cornua bombos,
 Et sectum vitulo caput ablatura superbo,
 Bassaris & Lyncem Mænas flexura corymbis
 Evion ingeminat; reparabilis adsonat Echo?*

Persius.) Dignitatem illam masculam & miram elegantiam Carminis Virgiliani non perspicis, nec etiam perspicere aptus es: quoniam molle quid & effeminatum tantummodo sectaris, quale Virgilii carmen non est: Quidnam igitur est tenerum? Si Virgilii illud durum est? Scilicet sequentes versus teneri erunt & ad palatum tuum delicatum: *Torva mimalloneos*, &c. hoc est: Flebili sono festisque bombis implerunt aëra, & Bacchans caput vitulo *ὑπαρχεντι* auferebat; & Mænas (*furens Liberi sacerdos*) cum lyncem (*animal Baccho sacrum*) hedera quasi freno flectere vellet, ingeminat: Evion! (*Liberi Bacchi cognomen*) reddit sonum Echo & reparat. *Persius indignatione abreptus pergit*:

v. 103.

*Hæc fierent si testiculi vena ulla paterni
 Viveret in nobis?*

Eius generis inepta & affectata non scriberentur carmina, nisi degeneres avitæ virtutis & assiduitatis vacui essemus. *Distinctius autem exponit quid potissimum in hisce Anonymi Poëtæ versibus reprehendat:*

v. 104.

- - - - *Summa delumbe saliva*
Hoc natat in labris & in udo est Mænas & Attis,
Nec pluteum cœdit, nec demorsos sapit unguis.

Tria

Tria maxime ridet. 1.) Hoc carmen durissimi soni verbis contextum & flebile adeo lasciva & enervata voce eliquatur, ut natare in summis labiis recitantis videatur, & Mænas Attisque argumenta tragica in udo ore sunt. 2.) Versus hi sunt inopes rerum, nugæque canoræ, affectata omnia & grandinosa, non ex affectuum imo sensu promanantia; hinc non miror, quod nec mulceant pectus, nec inaniter angant, nec falsis terroribus impleant. 3. Nullam curam posuit auctor in scribendo, non sapiunt longam meditationem: sed crudos protrusit in forum; turpem enim putat in scriptis, metuitque litturam: & cum levem tantum venatur famam, sufficit res ex medio arcessitas, absque multo sudore pedibus concludere.

*Nanciscetur enim pretium nomenque Poëtæ
Si tribus Anticyris caput insanabile, nunquam
Tonsori Licino commiserit. - - -*

F E L I C I T E R.

DISQUISITIO III

in qua

A. PERSIUS ab ἈΚΡΙΣΙΑ

Vindicatur

a G. J. VOSSIO objecta.

§. I.

Extra controversiam est, Persium ridere est. fusissime inepta illa carminum fragmina, quorum genuinum Auctorem ignoramus: Quo vero hoc factum sit jure, quave injuria, id hujus Disquisitionis argumentum erit: Nec enim desunt, qui Persii nostri Crisi supinæ arguant malitiæ.

§. II.

Hujus commatis est vir πολυμαθεστατος G. J.
(a) VOSSIUS in Libro de Vett: Poet. Temporibus: In Neronis, inquit, temporibus ex desperditis ipse est Nero, qui non laudem modo Poeeos affectavit, ut velle videntur Persius, Tacitus ac Suetonius; sed egregius omnino Poeta fuit, ut non modo Senecæ ac Martialis judicium est, sed pauxilli versus indicio sunt, is quem Seneca laudat, & quos Persius ridet, suis meliores; atque alii apud Grammaticos.

§. III.

(a) Vossius de Poët. Temp. Lib. II. pag. 43.

§. III.

Ergo & Vossius illorum sententiae accedit, qui Neronem versuum Persio citatorum Auctorem esse, extra dubitationis aleam positum existmant: quod ipsum tamen gravissimis ex rationibus in Disquisitione I. vocavi in dubium, omnibus illis, quae pro Nerone Auctore afferuntur, argumentis dilutis. Ne vero videar hac evadendi rima responsionis subterfugium quærere, in primis cum ipse etiam in medio reliquerim, quis genuinus horum versuum Auctor sit; singula Vossii argumenta curatius pensitabo.

§. IV.

Provocat nim. Vossius ad *Senecæ & Martialis de Nerone Poëta judicia*: Ille in *Nat. Quæst.* (b) hæc habet: *Alioquin, ut ait Nero Cæsar disertissime.*

Colla cytheriacæ splendent agitata columbæ.

Scilicet eadem justitia laudavit Neronis eloquentiam, qua ejusdem Principis clementiam commendaverat. Ego hercle, nec præter me quisquam alius, cui sanum sinciput, ex versu illo posset colligere Neronem insignis Poetæ laudem quondam meruisse, frigidus est, diserti nihil, quod me præter solitum capiat: Quid quod Seneca Neronis præceptor & parasitus suffragii jure exueretur, si de eruditione Principis essent colligendæ sententiae. Alter, quem citat Vossius

Dd 4

Nero-

(b) *Senec. Q. N. Lib I. cap. 5.*

Neronianæ Poëeos æstumator (c) *Martialis* est.
Liber. VIII. de Nerva :

*Pieriam tenui frontem redimire corona
Contentus, famæ nec dare vela suæ,
Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum
Carmina qui docti nota Neronis habet.*

Ut & Liber. IX. (d)

*Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Lascivum juvenis cum tibi lusit opus.*

Quid exinde Vossius? Dicit Martialis nonnisi, Coccejum insignem, sed & modestum fuisse vatem, cuius acre judicium Nero quoque carminum artifex fuerit formidatus, quemque alterum Tibulum vocitarit: ut taceam Martialem egregium virum in vocum significationumque lusibus, nugivendulum, nec peritum satis, nec justum genuinæ Poëtices dignitatis æstumatorem esse vel dicem.

§. V.

Alios ego producam omnium suffragiis & æquiores & peritiores arbitros (e) C. Tacitum de Neronе in hunc modum perorantem: *Carminum quoque studium affectavit, contractis quibus aliqua pangendi facultas, necdum insignis erat. Hi considere simul, & allatos vel ibidem repertos versus connectere, atque ipsius verba quoquo modo prolata supplere, quod species*

(c) Martial. Lib. VIII. Epigr. 70.

(d) Id. Lib. IX. 27.

(e) C. Tacit. Annal. Lib. XIV. 16.

species ipsa carminum docet, non impetu & instinctu, nec ore uno fluens. Evidem novi (f) Suetonium dissentire in eo a Tacito, quod autumat Neronem in pangendis versibus aliena opera usum esse; nec ipse tamen Neronis carmina laudat: *Ad poeticam, inquit, pronus carmina libenter ac sine labore composit.* Quin ex hoc solo Suetonii testimonio de Principis eruditione poëtica feres judicium, quando de illo refert: *A Philosophia eum mater avertit: monens imperaturo contrariam esse: A cognitione veterum Oratorum Seneca præceptor, quo diutius in admiratione sui detineret.* Egregius mehercle vates, qui nulla philosophia imbutus & veterum oratorum ignarus! iis adnumerandus, qui concludere versum dicunt esse satis. His adde (g) Plinium juniores: *Et si non sufficiunt exempla privata, divum Julium, divum Augustum, divum Nervam, Titum Cæarem: Neronem enim transeo, quamvis sciam, non corrumpi in deterius, quæ aliquando etiam a malis; sed honesta manere, quæ sa- pius a bonis sunt.* Habet judices certissimos, quod Nero laudem poëeos insauste affectaverit.

§. VI.

Verum proprie de illo non controvertimus, an Nero egregii vatis laude dignus sit censitus: de eo potius quæritur, num versus Persio citati acerbam adeo crisin meruerint? quod quidem Vossius negat, omnino, dicit, *poeta fuit, ut pau- zilli versus indicio sunt, quos Persius ridet, suis me-*

Dd 5

liores.

(f) Videſis Sueton. in Nerone. cap. 52. Confer. Fr. Gronov. in not. ad Tacitum loc. cit.

(g) Plinius, Libr. V, Epist. 3.

liores. Quis contra mutire ausit, a tanto viro
tanta pertinacia assertum? licebit tamen, quod
præfiscine dixerim, exactius hoc inspicere ora-
culum, & limatus excutere, quid in versibus
illis creta, quid obelo notandum sit.

§. VII.

Berecynthius Attis
Et qui cœruleum dirimebat Nerea Delphin,
Sic costam longo subduximus Appennino.

Persii ætate provenit corrupti generis oratio &
in quædam vitia inclinatio ingeniorum facta est:
viguit & inflata explicatio, & infracta in morem
cantici ducta. Quorundam non erat compositio,
modulatio erat, sententiæ nimis dulces, quæ in
vanum exeunt & sine effectu, nihil amplius quam
sonant: alii audaces sensus, fidemque egressos,
portentosissimæ orationis delicias captarunt. Hos
Persius multo sale defricuit prima sua Satira, ver-
sus etiam aliquot ejus generis citans, quos tan-
quam ventosæ loquacitatis specimen ridet. Et
digni sunt omnino hi versus censura, quicquid
ogganniat magnus Vossius I. Ridiculæ sunt auda-
ces illæ metaphoræ contra omnium consuetudi-
nem positæ, cuius commatis hæc est: *Dirimere*
cœruleum Nerea: ut egregie observavit Vir Illu-
striss. (h) *Silvester h. l. Così nel seguente verso chi*
non vede, che il dirsi il Delfino partiva, o fendeva il
ceruleo Nereo, ch'è un Dio marino, finto da Mitho-
logi

(h) Cam. Silvester Annotaz. alla Satir. I. v. 93. p.
769.

logi figlivolo dell'Oceano, e di Teti, in vece di dirsi il Delfino nuovata pe'l mare, è lo stesso, che se diceffimo l'aratro divide Opi, in luogo di dire l'aratro fende la terra, ovvero la scure recide le Driadi, o le Napee, in cambio di dire la scure talia le selve, perchè quella fu per Dea della Terra, e queste vennero per Ninfe de' Boschi rauvivate. &c.

II. Obelo digna utcunque inepta illa Translatio: *Ut Delphinus dirimebat mare, sic nos subduximus costam longo Appennino.* Non diffiteor esse plurimos commentatores, qui illud *sic* non pro comparisonis nota habent, sed potius ita explicant: *Sic: hujus commatis est & hic versus: Costam longo,* &c. Verum nil obstat, quominus hunc cum præcedente versu vòcula comparisonis *sic* conne-xum asseramus, quam sententiam tuetur quoque Cataubonus. Ridet etiam Lucianus ineptas hujus notæ translationes in Lexiphane: (i) Ἀλογισσν ἡμιν ἐπιταττεις ὡς αἱσομοις ὁσι, καὶ ἀπεγλωττισμενοις. Ἐμοι δέ, η &c. *An tu silentium nobis imperas, tanquam ore carentibus & lingua privatis?* mihi vero lingua jampridem dicturit, adeoque jam animo provehebar, quasi antiqua quædam vobis narraturus, & lingua vos omnes abluturus. Sed tu mihi perinde fecisti, ac si quis navem onerariam, tribus instructam velis, secundo vento navigantem, implentibus linta nothis prospere labentem, perque summos fluctus euntem, retinaculis ancip tibus, anchoris ferreis, navalibusque pedicis demissis retineat.

Cum

(i) Lucian. Δεξιφαν. pag. 833.

Cum enim translationum nsus tantum sit, in ejusmodi rebus, quæ luce opus habent, manifestum est inepte illas adhiberi in rebus levibus & per se claris; quid quod ridicula adhuc magis efficitur oratio & enormis, si res grandes cum levissimis conferuntur, & ita translationis jure utimur invercunde, quod fecit Poëta, cuius carmina Persius noīter carpit. III. Inepte turgida est & hæc dicendi ratio: *Longo monti subducere costam*; ut hoc quoque observavit V. Illustr. C. Silvester: (k) *Da qualche Poëtastro de suoi tempi, in vece di dire, che si avesse schiantato un pezzo di rupe, o di roccia dalla falda dell' Appenino; fu detto, aversi a quell monte sottrata una costa.* IV. Denique orationis vitium est affectata numeri & juncturæ concinnitas; cuius argumentum spondæus in quinta sede locatus, & vox illa polysyllaba *Apennino*, qua versus clauditur, & quæ teste *Quintiliano Libr. IX. cap. 4. carmen molle efficiunt & effæminatum.* Concludimus ergo Persium jure merito censoria notaſlo virgula versus illos Poëtæ nescio cuius, tanquam nugas canoras, quibus nimia soni & concinnitatis verborum, nulla subiectæ sententiæ sit habita ratio, qui que εξω τ& παλαιγγε των ονοματων ἐδεντι. Animadvertis equidem V. Ill. Silvester aliud insuper vitium in epitheto illo Attidis, qui *Berecynthia* dicitur: niimirum existimat, hoc epitheton improprie Attidi tribui & contra Analogiam; quasi *Endymionæ cognominares Cintium*, utpote a Luna

(k) Silvester. I. Supra cit.

Luna deamatum: Leve tamen hoc, si omnino, est vitium; dicitur enim Ovidio (l) *Cybelejus Attis*, quid hoc aliud, quam Berecynthius: in hunc sensum & Horatio dicitur, *Berecynthium cornu*.

§. VIII.

Torva mimalloneis implerunt cornua bombis;
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem mænas flexura corymbis
Evion ingeminat, reparabilis adsonat Echo.

Neque hoc carmen ingenuum est, & sani coloris: Pigmenta sapit & adscitios fucos: nil omnino agunt illi qui Persium *angustias* dannant. (m) Cum assuevit animus fastidire, quæ ex more sunt, & illi pro sordidis solita sunt; etiam in oratione quod novum est, querit: & modo antiqua verba atque exsoleta revocat & profert: modo fugit, & ignota deflectit; modo id quod nuper increbuit, pro cultu habetur, audax translatio ac frequens, verba sunt appositissima Senecæ. Ast hac ratione, inquis, & Catullus ineptiarum censetur, quem Poëta Anonymus in illis versibus est imitatus: verum hunc scrupulum meo nomine tibi eximet Seneca: (n) *Sallustio vigente, amputata sententia, & verba ante expectatum cadentia & obscura brevitas fuere pro cultu.* Arruntius vir rarae frugalitatis, fuit Sallustianus, & in illud genus intentus.

(l) Ovid. L. X. Metamorph. Horat. L. I. od. 18.

(m) Seneca. Epist. CXIV.

(n) Senec. l. e.

tens. *Est apud Sallustium: Exercitum argento fecit; id est, pecunia paravit. Hoc Arruntius amare cœpit: posuit illud omnibus paginis. Tots his contexitur liber.* *Quæ apud Sallustium rara fuerunt, apud hunc crebra sunt, & pene continua, nec sine causa: ille enim in hæc incidebat: at hic illa quærebat. Vides autem quid sequatur, ubi aliqui vitium pro exemplo est, &c.*

§. IX.

Carpit V. C. Casaubonus in his versibus quoque ex mente Persii ineptam Rhythmi affectationem: videtur id ipsum Persius indigitare in versibus, qui hos sequuntur. Verum qui contendunt acutius cernere, prævident, hac ratione ipsum in propria fævire viscera, utpote qui eodem, quod tralocutus damnaret, vitio laborat; cui versus rhythmici non adeo infrequentes sunt:

Sat. I. 49.

Eliquat & tenero supplantat verba palato.

Sat. V. 29.

Quod latet arcana non enarrabile fibra.

ut & 113.

Hæc mea sunt teneo, cum vere dixeris esto.

Et aliis locis passim. Animadvertisendum tamen est, Persium taxare hanc carminis concinnitatem, eam ob rationem; quod studio & arte sit quæsita, in argumento tragico, cuius finis non est molles implere auriculas, sed terrorem incutere & pectus inaniter angere; nec ergo fine discrimine omnes prorsus

prorsus hujus generis versus respuit Flaccus noster.
Peccat unus & item alter, qui superstitiose ultro
oblatos rhythmhos, eo solum nomine evitat, &
qui eosdem studiose venatur, tanquam carminis
ornamenta. Hactenus Persio reddidi fidem.

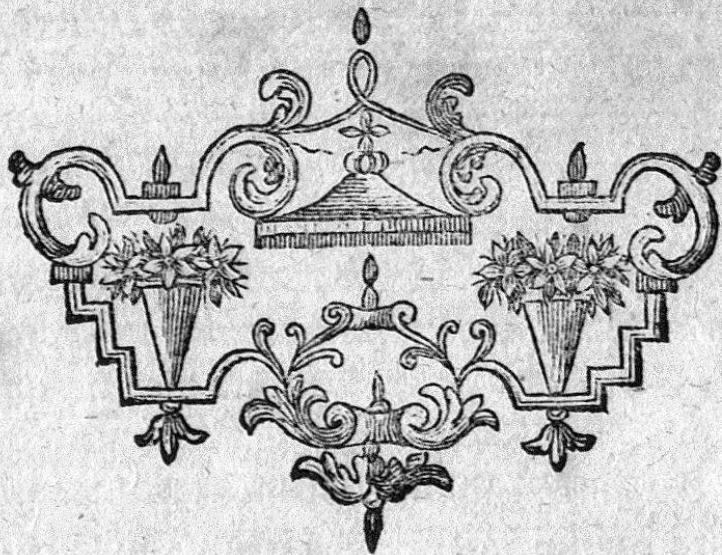
§. X.

Ad texam mantillæ loco Ecphraastæ Murmelii Sa-
tiram ad h. l. *Quid si nunc viveret Persius, & e*
Christianis tot levissimos versificatores videret, nul-
lum carmen arte maturantes, sed inani studio in-
conditissima quadam epigrammata effutientes, quæ
tum putant optima, cum sint inanibus fabulis & af-
fectatis nugis: vel parum notis aliquot voculis, vel
anxie quæsitis, & ad institutam rem parum facien-
tibus pigmentis fucisque refertissima? in horum ore
nil nisi Pegasides, Bacchus, Cypris, Parnassus,
Helicon, Juppiter, Apollo, Mercurius, Sphinx,
Chimæra, & id genus alia centum perstreput. Et
quid de Germaniæ nostræ vatibus dicam? quos, ut
plurimum, si quis legit, nauseat; si quis corrigit,
delet: Sapiunt omnino illorum versus præmorsos
ungues, id volui innuere magnam vanitatis curam
*& inanem pompam: Tesserulas, ut ait *Lucilius*,*
struunt, & vermiculate inter se lexeis committunt,
male ingeniosi homunciones: consenescunt in per-
quirendis & perpendendis Rhythmis, id est ut Ho-
ratius habet, ludunt par impar. Quanquam V. C.
Casaubonus videatur agere rhytmorum patronum,
cosque antiquitatis nomine commendare; nihil-
minus

minus jure merito a Viris Probris *Societate Pictorum Tigurinorum* missi sunt in exilium ultra glaciale Oceanum. Videantur die Discurse der Mahler. Tom. II. Disc. V. (*)

EXPLICIT.

(*) Potest etiam in hanc rem videri Clariss. MEIERI Prof. Halens. Disquisitio de Rhythmorum pretio, quæ præmissa est Clariss. itidem Viri LANGII Lyricis carminibus superiore anno editis.

VITA